

ประเมินนโยบายภาครัฐต่อการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ย่านเจริญกรุงให้เป็นย่านสร้างสรรค์
Evaluation of Public Policy for promoting the development of Charoen Krung's creative district"

หลักสูตรการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อมมหัพันธ์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

พรรณปพร จินาวัดณ์

Phanpaporn Jinawat

บทคัดย่อ

เจริญกรุงถูกผลักดันให้เป็นย่านสร้างสรรค์อย่างสมบูรณ์แบบแห่งแรกของประเทศไทย วัตถุประสงค์ของงานวิจัยจึงเกิดขึ้นเพื่อประเมินผลนโยบายของภาครัฐภายในพื้นที่ย่านเจริญกรุงที่ส่งเสริมและเอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่เป็นย่านสร้างสรรค์และเสนอแนะแนวทางทางการพัฒนานโยบายของภาครัฐ โดยสรุปผลการศึกษาด้วยการประเมินผลโครงการ จากความเหมาะสม 4 ด้าน ได้แก่ 1. การประเมินสภาวะแวดล้อมโครงการ นโยบายภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสร้างสรรค์โดยตรงคือ แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) ที่มอบหมายให้หน่วยงานต่าง ๆ รับผิดชอบในแต่ละโครงการ โดยมีสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นตัวยกกลางในการประสานงาน และทางสำนักงานส่งเสริมเองยังมีแผนปฏิบัติการสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พ.ศ. 2563 – 2565 ที่รับผิดชอบและดำเนินโครงการด้วยตนเอง โดยมีการบังคับใช้ในพื้นที่และเห็นผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม ในส่วนของปัจจัยด้านเศรษฐกิจยังต้องมีการปรับตัวของภาครัฐที่ได้รับความกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด (Covid-19) ที่ทำให้การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นไปด้วยความยากลำบาก ในส่วนของปัจจัยด้านสังคมภายในพื้นที่เจริญกรุงจะเห็นได้ว่าพื้นที่ที่มีความพร้อมในการต่อยอดเป็นย่านสร้างสรรค์และมีการพัฒนาย่านสร้างสรรค์เจริญกรุงมาก่อนที่จะดำเนินนโยบายของภาครัฐจึงทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ 2. การประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการและ 3. การประเมินการดำเนินงานของโครงการ เนื่องจากนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ย่านเจริญกรุงให้เป็นย่านสร้างสรรค์ในปัจจุบันยังถือเป็นแผนส่งเสริมระยะสั้นและยังถือเป็นการเริ่มต้นการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในด้านบุคลากรงบประมาณและการบริหารจัดการจึงยังไม่เพียงพอ และ 4. การประเมินผลผลิตของโครงการพบว่า แผนหลักอย่างแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) ไม่มีการรายงานความคืบหน้าและผลสำเร็จต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากแผนปฏิบัติการสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พ.ศ. 2563 – 2565 ของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ หน่วยงานเจ้าภาพที่มีการจัดทำผลการดำเนินงานเป็นรายปี ในส่วนนี้ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบจึงควรรายงานความคืบหน้าเพื่อการดำเนินนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อประเมินผลการดำเนินงานว่ามีผลสำเร็จอย่างไรและควรปรับปรุงอย่างไรในอนาคต โดยในปัจจุบันพื้นที่เจริญกรุง

สามารถดำเนินธุรกิจสร้างสรรค์ภายในพื้นที่ให้ดำรงอยู่ได้ด้วยตัวเอง เพราะก่อนที่จะมีการบังคับใช้แผนส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในปัจจุบันพื้นที่เจริญกรุงได้มีการพัฒนาจากหลายภาคส่วน และได้รับเลือกให้เป็นย่านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต้นแบบแล้ว ในส่วนของทิศทางในอนาคตนั้นจะเป็นการให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ

คำสำคัญ : เศรษฐกิจสร้างสรรค์, ย่านสร้างสรรค์, นโยบายภาครัฐ, ย่านเจริญกรุง

Abstract

Charoenkrung is being pushed to be Thailand's first completely creative district. The purpose of this research was to evaluate the government policy in the Charoenkrung area that promotes and facilitates the development of the area. creative district and suggest guidelines for the development of government policies The results of the study were summarized by project evaluation. From 4 aspects of suitability: 1. Evaluation of the project environment, Government policies related to The direct development of the creative district is Thailand Creative Economy Plan Phrase 2020 - 2022 that assigns various agencies to be responsible for each project. The Creative Economy Agency is the intermediary in coordinating. And also CEA Strategic Plan 2020 - 2022 that is responsible for and implements the project by itself. which has been enforced in the area and has seen tangible results, In terms of economic factors, there must be an adjustment of the creative business sector affected by the spread of the COVID-19 virus, which has enabled activities related to the creative economy difficult to proceed. In terms of social factors within the Charoenkrung area, it can be seen that the area is ready to be developed into a creative district and has developed the Charoenkrung Creative District before implementing government policies thus resulting in community participation in policy implementation 2. Assessment of project inputs and 3. Assessment of project implementation, Cause the government's policy to promote the development of Charoen Krung area to be a creative district at present is still considered a short-term promotion plan and is also the beginning of concrete promotion from the government. Both in terms of Satff, Budget and Management are insufficient and 4. Evaluation of the project's productivity found The Master Plan, such as Thailand Creative Economy Plan Phrase 2020 - 2022 does not concretely report any progress and achievements. In addition to CEA Strategic Plan 2020 - 2022 of the Creative Economy Agency. Host agency with yearly results, In this regard, responsible agencies should report progress for effective policy implementation and assess the performance of how successful it is and how it should be improved in the future. At present, Charoenkrung area can operate creative businesses within the area to survive on their own. Because before the implementation of the plan to promote the creative economy, Charoenkrung area has been

developed from many sectors. and has been selected as a model creative economy district. And future direction, it will be to support the organization of various creative activities.

Keyword : Creative Economy, Creative district, Public policy, Charoenkrung

บทนำ

การพัฒนาย่านสร้างสรรค์ถือเป็นวิถีปฏิบัติทางหนึ่งส่งเสริมการนำพื้นที่ของชุมชนมาใช้ประโยชน์โดยเพิ่มคุณภาพชีวิต และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจของเมือง และพัฒนาไปสู่การเติบโตของเศรษฐกิจระดับประเทศ โดยให้ความหลากหลายของชุมชน คน และวัฒนธรรมจากอดีตยังคงมีบทบาทต่อเนื่องในปัจจุบัน โดยมีคนเป็นหัวใจสำคัญในการเชื่อมโยงเรื่องราว โดยมีระบบนิเวศสร้างสรรค์เป็นกลไกของความเคลื่อนไหวทางธุรกิจ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เพื่อยกระดับคุณภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่ต่อไป ความสำเร็จของการดำเนินการขับเคลื่อนเมืองสร้างสรรค์ทั่วโลกโดยส่วนใหญ่นั้น มาจากการเริ่มต้นจากพื้นที่เล็ก ๆ ของเมืองในรูปแบบพื้นที่สาธารณะ เนื่องจากเป้าหมายที่แท้จริงของการส่งเสริมเมืองสร้างสรรค์นั้น คือการทำให้ความเป็นอยู่ของผู้คนในเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน ผ่านต้นทุนทางสังคมในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นต้นทุนทางมนุษย์ หรือต้นทุนทางวัฒนธรรม

ในปี 2004 องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ ยูเนสโก (UNESCO) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม จึงได้เสนอแนวคิดเรื่อง “เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ (The Creative Cities Network)” ขึ้นโดยมีเป้าหมายในการสร้างความร่วมมือระหว่างท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการพัฒนาไปสู่ระดับนานาชาติ สร้างสันติวัฒนธรรมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นความร่วมมือจากหลากหลายภาคส่วนตั้งแต่ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และภาคประชาสังคม ทำให้เห็นพลังของวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อการพัฒนานโยบายในระดับท้องถิ่นผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในลักษณะของการเชื่อมโยงเมืองต่าง ๆ ทั่วโลกเข้าด้วยกัน โดยในปัจจุบันประเทศไทยได้ถูกประกาศให้เป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ในระดับโลกแล้ว 4 เมือง คือ ภูเก็ตเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร กรุงเทพฯเมืองสร้างสรรค์ด้านการออกแบบ เชียงใหม่และสุโขทัยเมืองสร้างสรรค์ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน รวมขณะนี้เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์แล้ว 246 เมืองทั่วโลก

ในปัจจุบัน สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) ได้จัดทำ แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) ซึ่งถือเป็นแผนส่งเสริมระยะสั้นที่มุ่งเน้นการสร้างความตื่นตัวและกระตุ้นการเติบโตของความคิดสร้างสรรค์ภายในสังคม รวมถึงการเตรียมความพร้อมในการแปลงสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม องค์ความรู้และภูมิปัญญาให้พร้อมใช้เป็นเครื่องมือในการต่อยอดและสร้างมูลค่าเพิ่มตลอดจนการเตรียมความพร้อมทางด้านบุคคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ พร้อมทั้งสร้างระบบนิเวศสร้างสรรค์ (Creative Ecosystem) ในการอำนวยความสะดวกต่อการขยายตัวของกลุ่มอุตสาหกรรม

และธุรกิจสร้างสรรค์ของประเทศไทยในอนาคตต่อไป โดยมีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบและต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สำหรับกรุงเทพมหานคร ย่านที่ได้รับการพัฒนาให้เป็ย่านสร้างสรรค์ต้นแบบ คือ “ย่านเจริญกรุง” ซึ่งถือเป็นย่านมีประวัติยาวนานตั้งแต่ช่วงต้นสมัยรัตนโกสินทร์ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นมรดกทางด้านภูมิศาสตร์และสังคมวัฒนธรรมของย่านเจริญกรุงที่หลอมรวมจนเกิดเป็นอัตลักษณ์ที่มีเสน่ห์เฉพาะตัว และก่อให้เกิดทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ ด้วยเหตุผลดังกล่าวย่านเจริญกรุงจึงถูกผลักดันให้เป็ย่านสร้างสรรค์อย่างสมบูรณ์แบบแห่งแรกของประเทศไทย แต่ถึงกระนั้น จากการศึกษาพบว่า ย่านเจริญกรุงยังไม่ได้เป็นศูนย์กลางของพื้นที่ผลิตและออกแบบสำหรับอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ตามการทำงานที่อยู่ได้ด้วยธุรกิจในพื้นที่เอง แต่มีบทบาทเป็นพื้นที่ขายสินค้าสร้างสรรค์มากกว่า ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดย่านสร้างสรรค์ที่ต้องมีการรวมกลุ่มกันทำงานและใช้ชีวิตร่วมกัน (Bangkok Design Week 2020, 2563) จากปัญหาดังกล่าวจึงเกิดเป็นคำถามการวิจัยว่า นโยบายของภาครัฐมีส่วนส่งเสริมหรือใช้ได้จริงหรือไม่ในการผลักดันพื้นที่เจริญกรุงให้เป็ย่านสร้างสรรค์ วัตถุประสงค์ของงานวิจัยชิ้นนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อประเมินผลนโยบายของภาครัฐภายในพื้นที่ย่านเจริญกรุงที่ส่งเสริมและเอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่เป็ย่านสร้างสรรค์และเสนอแนะแนวทางทางการพัฒนานโยบายอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินนโยบายของภาครัฐภายในพื้นที่ย่านเจริญกรุงที่ส่งเสริมและเอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่เป็ย่านสร้างสรรค์
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางทางการพัฒนานโยบายของภาครัฐที่ส่งเสริมและเอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่เป็ย่านสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

ขอบเขตของงานวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบของแผนระดับชาติ ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2562-2564)
2. ศึกษานโยบายของภาครัฐภายในพื้นที่ย่านเจริญกรุงที่มีส่วนส่งเสริมและเอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่เป็ย่านสร้างสรรค์และศึกษาโครงการที่รัฐเข้ามามีส่วนร่วมทั้งโครงการที่เกิดขึ้นในอดีต โครงการในปัจจุบัน และโครงการที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาพื้นที่การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ย่านเจริญกรุง เนื่องจากเป็นพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) ซึ่งในย่านเจริญกรุงได้ดำเนินการพัฒนา

ใน 2 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนตลาดน้อยและชุมชนซอยวัดม่วงแคและมัธยมวิบูลย์¹ รวมเนื้อที่ประมาณ 722,400 ตร.ม.

ขอบเขตด้านประชากร

ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีขั้นตอนตามลำดับต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับย่านสร้างสรรค์ และนโยบายของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่เจริญกรุงให้เป็นย่านสร้างสรรค์
2. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ ทั้งด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมา รวมถึงการพัฒนาเมือง ลักษณะพื้นที่ในปัจจุบันในด้านกายภาพของเมือง เศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ศึกษา โดยการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลในด้านต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลเอกสารวิชาการ ภาพถ่าย
3. ศึกษาแนวคิดการประเมินผลโครงการ รวมถึงประโยชน์ และข้อคำนึงถึงในการประเมินโครงการ เพื่อนำมาประเมินนโยบายภาครัฐต่อการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ย่านเจริญกรุงให้เป็นย่านสร้างสรรค์
4. ศึกษานโยบายภาครัฐต่าง ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาพื้นที่เจริญกรุง โดยศึกษาจากสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) ข้อมูลทุติยภูมิที่สามารถสืบค้นได้ รวมถึงการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม
5. ศึกษาบทบาทการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ย่านเจริญกรุงให้เป็นย่านสร้างสรรค์ จากหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักในการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์โดยศึกษาจากสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) โดยสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
6. วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายภาครัฐต่อการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ย่านเจริญกรุงให้เป็นย่านสร้างสรรค์ โดยยึดแนวคิดที่ได้จากการศึกษาโดยทำการประเมินนโยบายของภาครัฐภายในพื้นที่ย่านเจริญกรุงโดยใช้แบบประเมินผลแบบชิปโมเดล (CIPP Model) มาเป็นแนวทางให้อยู่ในรูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา
7. นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ ประมวลผลและสรุปผลการศึกษากลับมาประเมินนโยบายภาครัฐต่อการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ย่านเจริญกรุงให้เป็นย่านสร้างสรรค์ และเสนอแนะแนวทางการพัฒนานโยบายของภาครัฐที่ส่งเสริมและเอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่เป็นย่านสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

¹ โดยกำหนดพื้นที่ชุมชนตลาดน้อยจากแขวงตลาดน้อย และชุมชนซอยวัดม่วงแคและมัธยมวิบูลย์จากการแบ่งชุมชนในเขตบางรักในปี พ.ศ. 2548 จากกองสารสนเทศภูมิศาสตร์ สำนักนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบฟอร์มการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นเครื่องมือหลัก โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง คำถามที่ใช้เป็นคำถามปลายเปิด และสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกซึ่งมีประเด็นคำถาม ดังนี้

1. นโยบายภาครัฐที่มีความเชื่อมโยงกับพื้นที่ศึกษามีแผนใดบ้าง
2. การติดตามและประเมินผลทำได้อย่างไรบ้าง และในปัจจุบันมีความคืบหน้าอย่างไร
3. หน่วยงานที่มีส่วนในแผนจากภาครัฐได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร และเป็นไปตามแผนหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรขึ้นบ้างในพื้นที่ศึกษา

สรุปผลการศึกษา

การศึกษานโยบายของภาครัฐภายในพื้นที่ย่านเจริญกรุงที่ส่งเสริมและเอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่เป็นย่านสร้างสรรค์มีวัตถุประสงค์ 2 ประเด็น คือ 1. เพื่อประเมินนโยบายของภาครัฐภายในพื้นที่ย่านเจริญกรุงที่ส่งเสริมและเอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่เป็นย่านสร้างสรรค์ 2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนานโยบายของภาครัฐที่ส่งเสริมและเอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่เป็นย่านสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน โดยทั้ง 2 ประเด็นสามารถสรุปการศึกษาได้ดังนี้

ประเมินนโยบายของภาครัฐภายในพื้นที่ย่านเจริญกรุงที่ส่งเสริมและเอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่เป็นย่านสร้างสรรค์

จากการประเมินผลด้วยแบบจำลองการประเมินชิปโมเดล ในส่วนของการประเมินสถานะแวดล้อมโครงการนโยบายภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาย่านสร้างสรรค์โดยตรงคือ แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) ที่มอบหมายให้หน่วยงานต่าง ๆ รับผิดชอบในแต่ละโครงการ โดยมีสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) เป็นตัวกลางในการประสานงาน และทางสำนักงานส่งเสริมเองยังมีแผนปฏิบัติการสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2563 – 2565 ที่รับผิดชอบและดำเนินโครงการด้วยตนเอง โดยแผนปฏิบัติการสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2563 – 2565 มีการบังคับใช้ในพื้นที่และเห็นผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรม ในส่วนของปัจจัยด้านเศรษฐกิจยังต้องมีการปรับตัวของภาคธุรกิจสร้างสรรค์ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด (Covid-19) ที่ทำให้การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะการแพร่ระบาดส่งผลต่อสถานะเศรษฐกิจโดยภาพรวม และในส่วนปัจจัยด้านสังคมภายในพื้นที่เจริญกรุงจะเห็นได้ว่าพื้นที่ที่มีความพร้อมในการต่อยอดเป็นย่านสร้างสรรค์และมีการพัฒนาย่านสร้างสรรค์เจริญกรุงมาก่อนที่จะดำเนินนโยบายของภาครัฐจึงทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น ในส่วนของการประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการและการดำเนินงานของโครงการ เนื่องจากนโยบายภาครัฐกับการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ย่านเจริญกรุงให้เป็นย่านสร้างสรรค์ในปัจจุบันยังถือเป็นแผนส่งเสริมระยะสั้นและยังถือเป็นการเริ่มต้นการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างเป็นทางการทั้งในด้านบุคลากร

งบประมาณ และการบริหารจัดการจึงยังไม่เพียงพอ โดยในด้านการบริหารจัดการค่อนข้างยากลำบากในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในส่วนนี้ต้องใช้เวลาในการดำเนินการค่อนข้างมาก และในส่วนของบุคลากรรวมถึงงบประมาณที่ได้รับยังไม่เพียงพอกับปริมาณกิจกรรมที่เกิดขึ้น การริเริ่มเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในพื้นที่เจริญกรุงตามนโยบายส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คนในพื้นที่ที่จะรับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไปปรับใช้กับธุรกิจของตนยังต้องคำนึงถึงต้นทุนการผลิตที่ไม่เพียงพอในส่วนนี้จึงควรได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐเพิ่มขึ้น และสุดท้ายการประเมินผลผลิตของโครงการพบว่า แผนหลักอย่างแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) ไม่มีการรายงานความคืบหน้าและผลสำเร็จต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากแผนปฏิบัติการสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2563 - 2565 ของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) หน่วยงานเจ้าภาพที่มีการจัดทำผลการดำเนินงานเป็นรายปี ในส่วนนี้ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบจึงควรรายงานความคืบหน้าเพื่อการดำเนินนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อประเมินผลการดำเนินงานว่ามีผลสำเร็จอย่างไรและควรปรับปรุงอย่างไรในอนาคต โดยในปัจจุบันพื้นที่เจริญกรุงสามารถดำเนินธุรกิจสร้างสรรค์ภายในพื้นที่ให้ดำรงอยู่ได้ด้วยตัวเอง เพราะก่อนที่จะมีการบังคับใช้แผนส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในปัจจุบันพื้นที่เจริญกรุงได้มีการพัฒนาจากหลายภาคส่วน และได้รับเลือกให้เป็นย่านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต้นแบบแล้ว ในส่วนของทิศทางในอนาคตนั้นจะเป็นการให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ

เสนอแนะแนวทางการพัฒนานโยบายของภาครัฐที่ส่งเสริมและเอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่เป็นย่านสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน

จากการศึกษาการประเมินนโยบายของภาครัฐที่ส่งเสริมและเอื้อต่อการพัฒนาพื้นที่เป็นย่านสร้างสรรค์ ทำให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ในส่วนของสภาวะแวดล้อม หรือบริบทของโครงการ การจัดทำแผนส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ จำเป็นที่จะต้องคำนึงสภาวะแวดล้อมทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยการดำเนินนโยบายจะต้องมีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนแผนตามลักษณะเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยอาจจะมีการปรับปรุงทุก ๆ 1 ปี เพื่อให้แผนพัฒนาตรงกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน รวมถึงใช้เครื่องมือกลไกที่มีประสิทธิภาพในการติดตามการประเมินผลและติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการทุก ๆ ไตรมาสหรือทุก ๆ 1 ปี ซึ่งจะต้องมีตัวชี้วัดที่สามารถวัดผลได้จริง และเมื่อพิจารณาในด้านปัจจัยนำเข้าจะเห็นได้ว่า การดำเนินนโยบายของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) ยังไม่เพียงพอทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ และการบริหารจัดการ ภาครัฐควรที่จะให้การสนับสนุนในส่วนนี้เพิ่มขึ้นเพราะนอกจากสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์จะเป็นตัวกลางในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นแล้ว ทางสำนักยังต้องดำเนินนโยบายตามแผนส่งเสริมของตนอีกด้วย นอกจากนี้การมีส่วนร่วมในการทำงานของแต่ละหน่วยงานมักเป็นไปด้วยความล่าช้าเพราะจะต้องมีตัวกลางอย่างสำนักส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการประสานงาน ในส่วนนี้หน่วยงานต่าง ๆ จึงควรมีผู้ที่รับผิดชอบโครงการตามแผนส่งเสริมที่เกิดขึ้นโดยตรงเพื่อให้ง่ายต่อการประสานงาน และการดำเนินโครงการแต่ละโครงการควรที่จะมีการศึกษาทูลทาง

วัฒนธรรมในพื้นที่ และเลือกใช้โครงการที่มีความเหมาะสมเพื่อที่จะดึงเอาศักยภาพในส่วนนี้ของพื้นที่ออกมา ทั้งนี้ภาครัฐควรมีการส่งเสริมงบประมาณอย่างต่อเนื่องให้กับผู้ประกอบการรายย่อยในการริเริ่มธุรกิจสร้างสรรค์หรือการต่อยอดธุรกิจดั้งเดิมในพื้นที่ จนกว่าผู้ประกอบการจะสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การเก็บข้อมูลการประเมินผลแผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565) ในปัจจุบันคือปี 2565 การดำเนินโครงการตามแผนยังไม่ถึงเป็นอันสิ้นสุดอีกทั้งยังไม่มีรายงานความคืบหน้าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาทำให้อาจไม่ได้ผลลัพธ์เท่าที่ต้องการ และไม่สามารถวิเคราะห์ว่าแท้จริงแล้วมีการได้รับประโยชน์จากแผนพัฒนามากน้อยเท่าใด ในอนาคตจึงควรนำการประเมินผลที่ได้มาวิเคราะห์เพิ่มเติม
2. แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อผู้อยู่อาศัยในพื้นที่และผู้ประกอบการ แต่ไม่มีการเก็บข้อมูลเชิงพื้นที่จากกลุ่มคนเหล่านี้ ดังนั้น จึงควรมีการเก็บข้อมูลในส่วนนี้เพิ่มเติม เพื่อให้สามารถเห็นผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น
3. เนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ตั้งแต่ปี 2562 จนกระทั่งปัจจุบัน ทำให้มีข้อจำกัดในการลงพื้นที่และข้อจำกัดในด้านเวลาทำให้การขอสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือขอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นไปได้ด้วยความยากลำบากซึ่งอาจทำให้ไม่ได้ประเด็นที่ครบถ้วน

รายการอ้างอิง

- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน). (2563). "แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 - 2565)." Retrieved 15 มีนาคม, 2565, from https://www.cea.or.th/storage/app/media/ITA2563/o4_CEA_Strategic_Plan_2563-65.pdf.
- นิภาพร รัชตพัฒนากุล. (2546). "ตลาดน้อย ชุมชน "จีน" กับความเฟื่องฟูที่ถูกกลบเกลื่อนจากย่านสำเพ็ง." ศิลปวัฒนธรรม Retrieved 28 มกราคม, 2565, from https://www.silpa-mag.com/history/article_12832.
- พีรดร แก้วลาย และ ทิพย์สุดา จันทร์แจ่มหล้า (2556). เมืองสร้างสรรค์ : แนวทางการพัฒนาเมืองจากสินทรัพย์สร้างสรรค์ท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ ฯ, สถาบันพระปกเกล้า.
- ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ (2553). ทุนความคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ ฯ, สำนักพิมพ์ไฉไล.
- สัพพัญญา ยอดศรี (2556). แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมกายภาพเพื่อส่งเสริมการทำงานเชิงสร้างสรรค์ : กรณีศึกษา กลุ่มธุรกิจสร้างสรรค์ในพื้นที่โครงการทาวนอินทาวน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานเขตบางรัก. (2563). Retrieved 30 มกราคม, 2565, from

www.bangkok.go.th/bangrak/page/sub/2940/มัสยิดฮารูน-Haroon-Mosqu.

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) (2553). เศรษฐกิจสร้างสรรค์ แนวคิด กลยุทธ์ และ
กรณีศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ, สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).